

**AWDURDOD TÂN AC ACHUB GOGLEDD CYMRU**  
**Y PWYLLGOR ARCHWILIO**

Cofnodion **Pwyllgor Archwilio** Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru a gynhaliwyd yn rhithiol ddydd Llun 15 Rhagfyr 2025 ar Zoom. Dechreuodd y cyfarfod am 09.30 o'r gloch.

**Cynghorydd**

Gareth Sandilands (Cadeirydd)  
Tina Claydon (Dirprwy Gadeirydd)  
Ann Davies  
Ian Hodge  
John Brynmor Hughes  
Gareth R Jones  
Arwyn Herald Roberts  
Austin Roberts

**Yn cynrychioli**

Cyngor Sir Ddinbych  
Cyngor Sir y Fflint  
Cyngor Sir Ddinbych  
Cyngor Sir y Fflint  
Cyngor Gwynedd  
Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy  
Cyngor Gwynedd  
Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy

**Hefyd yn bresennol:**

Helen MacArthur  
Anthony Jones  
Justin Evans  
Elgan W Roberts  
Dafydd Edwards  
Gareth Owens  
Angharad Ellis  
Carwyn Rees  
Heledd Davies  
Lisa Allington

Prif Swyddog Tân Cynorthwyol  
Prif Swyddog Tân Cynorthwyol  
Prif Swyddog Tân Cynorthwyol  
Pennaeth Cyllid a Chaffael  
Trysorydd  
Clerc a Swyddog Monitro  
MIAA  
Archwilio Cymru  
Cyfieithydd  
Cynorthwydd Gweithredol –  
cofnodydd

**1.0 YMDDIHEURIADAU**

**Enw**

Jeff Evans  
Beverley Parry-Jones  
Gwynfor Owen

**Yn cynrychioli**

Cyngor Sir Ynys Môn  
Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam  
Cyngor Gwynedd

**YN ABSENNOL**

**Enw**

Bryan Apsley  
Chrissy Gee  
Marc Jones

**Yn cynrychioli**

Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam  
Cyngor Sir y Fflint  
Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam

## **2.0 DATGANIADAU O FUDDIANT**

2.1 Nid oedd datganiadau o fuddiant i'w cofnodi.

## **3.0 HYSBYSIAD O FATERION BRYD**

3.1 Nid oedd unrhyw hysbysiadau o faterion brys.

## **4.0 COFNODION Y CYFARFOD A GYNHALIWDYD AR 15 MEDI 2025**

4.1 Cyflwynwyd cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 15 Medi 2025 i'w cymeradwyo. Cynigiwyd eu bod yn gofnod gwir a chywir o'r trafodion. Eiliwyd hyn a'i basio gyda phawb o blaid.

4.2 Cadarnhaodd PSTC Helen MacArthur fod yr ymateb i ymgynghoriad Llywodraeth Cymru ar Ddiwygio Llywodraethiant ar gyfer Awdurdodau Tân ac Achub (ATA) wedi'i gyflwyno erbyn y dyddiad cau, er nad oedd y canlyniad yn hysbys eto.

### **4.3 PENDERFYNWYD:**

**i) cymeradwyo'r cofnodion fel cofnod gwir a chywir o'r cyfarfodydd a gynhaliwyd, gan nodi'r gwelliannau uchod.**

## **5.0 PENODI DIRPRWY GADEIRYDD**

5.1 Gwahoddwyd enwebiadau am rôl Dirprwy Gadeirydd y Pwyllgor Archwilio. Enwebwyd Tina Claydon. Cynigiwyd hyn a'i eilio, gyda phawb o blaid.

### **5.2 PENDERFYNWYD:**

**i) Penodi'r Cynghorydd Tina Claydon yn Ddirprwy Gadeirydd y Pwyllgor Archwilio o 15 Rhagfyr 2025 ymlaen.**

## **6.0 ADRODDIAD ARCHWILIO MENTER TWYLL GENEDLAETHOL CYMRU 2024–25**

6.1 Croesawyd Carwyn Rees o Archwilio Cymru i'r cyfarfod, a chyflwynodd y papur ar Fenter Twyll Genedlaethol Archwilio Cymru 2024–25, menter ledled y DU sy'n cael ei chynnal bob dwy flynedd. Roedd yr adroddiad yn disgrifio cefndir y fenter ac yn rhoi crynodeb o'r cafatebiaethau ar gyfer Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod). Nodwyd bod y fenter yng Nghymru yn dod o dan bwerau statudol Archwilydd Cyffredinol Cymru.

- 6.2 Eglurodd PSTC MacArthur nad oedd cyfatebiaeth data yn arwydd o dwyll, ond ei fod yn hytrach yn arwydd bod angen adolygiad pellach. Er enghraifft, pe bai rhywun yn ymddangos ar gyflogres Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru (y Gwasanaeth) ond hefyd ar gyflogres awdurdod lleol, byddai hynny'n creu cyfatebiaeth.

### **6.3 PENDERFYNWYD:**

- i) **Nodi cefndir y Fenter Twyll Genedlaethol a'r parau ar gyfer yr Awdurdod; a**
- ii) **Nodi'r sicrwydd a roddwyd gan archwilydd mewnol yr Awdurdod yn ei adroddiad diweddarau ar gyfer y Pwyllgor hwn.**

## **7.0 ADRODDIAD CYNNYDD ARCHWILIO MEWNOL RHAGFYR 2025**

- 7.1 Croesawyd Angharad Ellis i'r cyfarfod, a chyflwynodd yr Adroddiad Cynnydd Archwilio Mewnol ar gyfer Rhagfyr 2025. Nod yr adroddiad hwn oedd rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Aelodau am y gwaith a wnaed gan ddarparwyr archwilio mewnol yr Awdurdod, MIAA, ar gyfer blwyddyn ariannol 2025/26, rhwng 1 Medi 2025 a 30 Tachwedd 2025. Nodwyd bod dau adroddiad wedi'u cyhoeddi ers y Pwyllgor Archwilio diwethaf.
- 7.2 Nododd Aelod fod 29 o gyfatebiaethau data uchel iawn o fewn canlyniadau'r Fenter Twyll Genedlaethol, a gofynnodd a oedd hyn yn anarferol i sefydliad o'r maint hwn. Ymatebodd Angharad ei fod yn gymharol isel ar gyfer sefydliad o'r maint a'r math hwn, a bod y cyfatebiaethau data hyn i gyd bellach wedi'u hadolygu ac na welwyd angen i'w huwchgysfeirio. Byddai'r ymarfer yn cael ei ailadrodd ymhen dwy flynedd.
- 7.3 Tynnwyd sylw at y ffaith bod MIAA bellach wedi cael eu hachrediad seiber, ac fe'u llongyfarchwyd.

### **7.4 PENDERFYNWYD:**

- i) **Nodi'r gwaith a wnaed gan MIAA yn ystod 2025/26.**

## **8.0 ADRODDIAD RHEOLI'R TRYSORLYS CH2 2025/26**

- 8.1 Cyflwynodd Dafydd Edwards, Trysorydd, grynodedb o Adroddiad Rheoli'r Trysorlys ar Ch22 2025/26. Diben hyn oedd rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i Aelodau'r Awdurdod am weithgarwch rheoli'r trysorlys ac am gydymffurfiaeth â dangosyddion darbodus rheoli'r trysorlys ar gyfer y cyfnod 1 Mehefin 2025 – 30 Medi 2025. Amlygwyd data allweddol trwy gydol yr adroddiad.

8.2 Gofynnodd Aelod a oedd buddsoddiadau a benthyciadau'r Gwasanaeth wedi'u meincnodi yn erbyn Gwasanaethau Tân ac Achub eraill, ac atebodd y Trysorydd trwy ddweud nad oedden nhw. Roedd cyfran o fenthyciadau'r Gwasanaeth yn rhai hanesyddol, ac mae hynny'n golygu ei bod yn anodd eu meincnodi, ond roedd yn rhywbeth y gellid ei ystyried yn y dyfodol, os yw'n bosibl.

8.3 Cadarnhaodd PSTC MacArthur fod Cynghorwyr Rheoli Trysorlys yr Awdurdod, Arlingclose, wedi cynnal ymarferion meincnodi, ac y byddan nhw'n gofyn iddyn nhw edrych ar hyn ar draws GTA eraill Cymru yn y dyfodol, os yn bosibl. Mewn perthynas â'r portffolio dyledion, roedd penderfyniadau wedi'u gwneud ynghylch fforddiadwyedd, a chydabuwyd y byddai datblygu Hwb Awen, y ganolfan hyfforddi newydd, yn bwynt penderfyniad allweddol dros y 18 mis nesaf.

#### **8.4 PENDERFYNWYD:**

**i) Nodi'r gweithgarwch rheoli trysorlys a'r dangosyddion ariannol ar gyfer y cyfnod rhwng 1 Mehefin 2025 a 30 Medi 2025.**

#### **9.0 PENNU CYLLIDEB 2026/27**

9.1 Cyflwynodd Elgan Roberts, y Pennaeth Cyllid, bapur Pennu Cyllideb 2026/27, a oedd yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Aelodau am yr asesiad cynllunio ariannol i osod cyllideb gytbwys ar gyfer 2026/27 a cheisio cymeradwyaeth i ddangos yr ardoll ddangosol i'r awdurdodau lleol cyfansoddol. Gofyniad llawn y gyllideb refeniw oedd £54.375m, ac ar ôl defnyddio'r cronfeydd wrth gefn byddai cyfanswm o £54.104m yn cael ei godi, gan arwain at gynnydd o 4.47% o flwyddyn i flwyddyn.

9.2 Diolchwyd i aelodau'r gweithgor Craffu ar y Gyllideb, yr Adran Gyllid a deiliaid y gyllideb am eu sylw a'u gwaith caled wrth osod y gyllideb.

9.3 Gofynnwyd sut y cyfrifwyd y cynnydd yng nghanran yr ardoll. Cadarnhaodd Elgan fod y canrannau'n seiliedig ar ddata poblogaeth y Swyddfa Ystadegau Gwladol a gasglwyd ganol 2024, ynghyd â'r math o boblogaeth. Roedd hyn yn ofyniad statudol. Felly, roedd unrhyw awdurdod lleol a oedd wedi cael cynnydd dros 4.7% yn debygol o fod wedi gweld cynnydd mewn data poblogaeth. Nodwyd bod fformiwla ariannu Llywodraeth Cymru, a oedd yn cyfrifo'r dyraniadau i'r awdurdodau lleol, hefyd yn cael ei seilio ar yr un data.

9.4 Cadarnhawyd, o ran ariannu cyfalaf, bod gofynion benthycia'r dyfodol yn seiliedig ar amcangyfrifon gan Arlingclose ochr yn ochr â chyflawni'r Cynllun Cyfalaf. Pe bai'r rhaglen gyfalaf yn cael ei gohirio, byddai tanwariant.

- 9.5 Dywedwyd wrth yr aelodau bod amcangyfrifon dyfarniadau cyflog yn gyson ag amcangyfrifon awdurdodau lleol ac Awdurdodau Tân ac Achub eraill, ond roedd y trafodaethau'n parhau. Pe bai'r dyfarniad cyflog yn cael ei setlo uwchlaw 3.8%, byddai'r gwahaniaeth yn cael ei reoli'n fewnol ar gyfer 2026–27, gyda'r gronfa gyffredinol yn cael ei defnyddio os nad oedd modd cyflawni hyn. Roedd y diffyg ar gyfer 2025–26 wedi'i amsugno trwy reoli swyddi gwag. Nododd y Trysorydd mai'r dyfarniad cyflog oedd y newidyn mwyaf o fewn y gyllideb; er hyn, roedd yn teimlo bod 3.8% yn rhesymol ac yn briodol.
- 9.6 Cadarnhaodd PSTC Jones, mewn perthynas â'r adolygiad o'r ddarpariaeth frys a'r peilot criwio cnewyllyn newydd, y cytunwyd ar arbedion effeithlonrwydd i ariannu'r peilot a bod gwelliannau diriaethol yn cael eu gwneud.
- 9.7 Gofynnodd Aelod a oedd y Cytundebau Lefel Gwasanaeth yn parhau i fod yn addas i'r diben, a chadarnhaodd Elgan fod adolygiad cyfannol o'r cytundebau yn parhau i fod yn mynd rhagddo er mwyn sicrhau nad oedden nhw wedi mynd y tu hwnt i'r gyfradd chwyddiant.
- 9.8 Cadarnhawyd bod cronfeydd wrth gefn y Gwasanaeth yn cael eu defnyddio i gyfyngu ar y cynnydd i'r ardoll, yn seiliedig ar strategaeth ymchwil y Gwasanaeth, a cafodd yr Aelodau sicrwydd gan y Trysorydd mai dim ond ar gyfer gwariant un-tro y defnyddiwyd cronfeydd wrth gefn.
- 9.9 Gofynnwyd beth oedd barn y Cyrff Cynrychioliadol am y cynnydd i'r gyllideb, a chadarnhaodd fod yr eitem i fod i gael ei thrafod yn y Cydbwyllgor Ymgynghori a Negodi nesaf.
- 9.10 Gofynnodd Aelod a welwyd cynnydd mewn digwyddiadau llifogydd, ac a oedd hyn wedi cael effaith negyddol ar y gyllideb. Cadarnhaodd PSTC MacArthur fod darpariaeth ar gyfer tanau gwyllt a digwyddiadau tywydd garw yn rhan o gynllunio'r cyllideb, a byddai unrhyw beth dros y swm a ddyrannwyd yn cael ei dynnu o gronfeydd wrth gefn. Cadarnhaodd PSTC Jones fod digwyddiadau llifogydd wedi gostwng tua 60% yn y ddau chwarter cyntaf.
- 9.11 Tynnwyd sylw at y blaenamcan o 7.5% ar ddechrau'r broses o bennu'r gyllideb, a bod ei leihau i 4.7% yn gyflawniad gwirioneddol.

## **9.12 PENDERFYNWYD:**

- i) Nodi canfyddiadau'r Gweithgor Craffu ar y Gyllideb, gan gynnwys y rhagdybiaethau cynllunio sy'n cael eu defnyddio i ddatblygu'r gyllideb refeniw ar gyfer 2026/27;**
- ii) Nodi'r asesiad cynllunio ariannol cyfredol sy'n dangos gofyniad cyllideb refeniw o £54.375m a chyllideb gyfalaf o £6.661m ar gyfer 2026/27;**
- iii) Nodi'r cynnig i ddefnyddio £0.271m o'r gronfa wrth gefn ar gyfer 2026/27; a**
- iv) Chymeradwyo rhoi gwybod am yr ardoll ariannol ddrafft o £54.104m gan yr awdurdodau lleol cyfansoddol.**

## **10.0 DIWEDDARIAD I'R CYNLLUN DIRPRWYO ARIANNOL**

- 10.1 Cyflwynodd PSTC MacArthur y diweddariad i'r Cynllun Dirprwyo Ariannol i'w ystyried a'i gymeradwyo. Byddai'r adolygiad hwn yn sicrhau bod y Cynllun yn parhau i fod yn cyd-fynd yn llawn â'r Rheoliadau Ariannol a'r Rheolau Gweithdrefn Contractau cyfredol, gan gryfhau llywodraethiant a chydymffurfiaeth ar draws yr holl weithgareddau ariannol a chaffael.
- 10.2 Dywedodd y Trysorydd ei fod yn fodlon â'r cynigion a bod pob cynnydd yn rhesymol.
- 10.3 Gofynnodd y Cadeirydd sut fyddai'r aelodau'n rhan o brosesau gwneud penderfyniadau wrth symud ymlaen. Cadarnhaodd PSTC MacArthur fod y Gweithgor Craffu ar y Gyllideb yn rhan fawr o'r gwaith o adolygu gwariant cyfalaf a byddai cyfarfod yn cael ei drefnu yn y flwyddyn newydd i hwyluso hyn.

## **10.4 PENDERFYNWYD:**

- i) Cymeradwyo'r Cynllun Dirprwyo Ariannol wedi'i ddiweddarau.**

## **11.0 MATERION BRYS**

Nid oedd unrhyw faterion brys i'w trafod.

Cynigiwyd y dylai'r cyfarfod symud ymlaen i Ran II a chynigiwyd ac eiliwyd hyn gyda phawb o blaid. Daeth y ffrwd byw i ben. Gofynnwyd i'r rhai o MIAA a oedd yn bresennol adael y cyfarfod.

Daeth Rhan I i ben am 10:27

## **RHAN II**

### **12.0 TREFNIADAU ARCHWILIO MEWNOL O EBRILL 2026**

- 12.1 Cyflwynodd PSTC MacArthur bapur y Trefniadau Archwilio Mewnol o Ebrill 2026 a oedd yn amlinellu'r angen i ystyried y ddarpariaeth o wasanaethau archwilio mewnol o fis Ebrill 2026 ac yn cynnig ymestyn y trefniant presennol am gyfnod o 24 mis.
- 12.2 Nododd PSTC MacArthur fod ansawdd y gwasanaeth a gafwyd gan MIAA wedi bod yn dda iawn, a'i bod yn teimlo'n gyfforddus wrth argymhell estyniad. Roedd cwmpas ac ansawdd y gwaith a wnaed gan MIAA hyd hynny wedi bod yn dda, ac roedd y gwasanaeth yn parhau i fod yn gost-effeithlon. Byddai adnewyddu'r contract hwn hefyd â budd o ran parhad, ac roedd y ddarpariaeth Gymraeg yn fudd ychwanegol.

### **12.3 PENDERFYNWYD:**

- i) **Cymeradwyo'r argymhelliad i ymestyn penodiad Mersey Internal Audit Agency fel darparwyr archwilio mewnol yr Awdurdod ar gyfer y cyfnod ariannol 1 Ebrill 2026 - 31 Mawrth 2028, mewn cyfnodau o 12 mis.**

Daeth Rhan II i ben am 10:30